

УДК 368.03:657.631.6

Баранов Андрій Леонідович,

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: andrey.baranov@mail.ru

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

АНОТАЦІЯ. У статті поглиблено теоретичні засади щодо сутності управління ризиками страховика та розкрито методологічні основи здійснення такого управління. Автором доведено, що страхові компанії у своїй діяльності працюють з окремими групами ризиків: ризиками внутрішнього середовища, ризиками зовнішнього середовища, страховими та технічними ризиками. Така велика сукупність різноманітних ризиків потребує комплексного та системного управління ними, а також поєднання окремих підходів до їхнього управління. Насамперед, йдеться про поєднання підходів, які пропонуються наукою «ризик-менеджмент» і підходів щодо відбору ризиків на страхування. Це дало змогу виділити, детально охарактеризувати та наповнити новим змістом три основні етапи управління ризиками страхової компанії: ідентифікації ризику, оцінювання ризику та контролю за ризиком. Поглиблення методологічних засад такого управління дасть можливість страховим компаніям комплексно управляти всіма своїми ризиками з тим, щоб уникати можливих небезпек для ресурсів страхової компанії або її здатності виконувати страхові зобов'язання та приносити прибуток.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: управління ризиками, страхова компанія, технічний страховий ризик, ідентифікація ризику, оцінювання ризику, контроль за ризиком.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Будь-яка діяльність людини чи суб'єкта господарювання безпосередньо пов'язана з непередбачуваними подіями, що можуть виникати в процесі їх діяльності та призводити до збитків. Крім цього, вони мають постійно робити вибір при прийнятті певних рішень щодо своєї діяльності за умов неповної інформації, що також може призводити до збитків або недоотриманих вигод. Усе це можна охарактеризувати одним словом «ризик».

Ризик є невід'ємною складовою як життя людей, так і діяльності суб'єктів господарювання. На сучасному етапі всі розуміють, що ігнорувати ризики в своїй діяльності неможливо. Це може призвести до смерті, каліцтва, травм, банкрутств, недоотримання прибутків тощо. Ризиками потрібно управляти. Таке управління може

бути представлено у вигляді розробленої фахівцями програми антиризикової діяльності з конкретними заходами, які потрібно обов'язково здійснити, або це можуть бути звичайні заходи запобігання настанню ризиків (обережного поводження з небезпечними приладами, дотримання правил пожежної безпеки тощо).

Серед усіх суб'єктів ризику окремо можна виділити страхові компанії. Це унікальні інститути, які реалізують свою діяльність у ризиковому середовищі та погоджуються свідомо акумулювати додатково ще ризики інших суб'єктів господарювання. Для страховиків питання управління ризиками надзвичайно важливе, адже від цього залежить не тільки їх «виживання», але й «виживання» тих суб'єктів, які передали їм свої ризики.

Система управління ризиками страхових компаній повинна бути комплексною і включати підходи до управління різними ризиками. Від того, наскільки така система буде обґрунтованою та системною, залежить уся подальша діяльність страхових компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню сутності понять «ризик» та «управління ризиками» присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Окремі дослідження стосуються поглиблення змісту цього поняття та пошуку нових методів та інструментів управління ризиками, інші — розроблення математичного апарату для дослідження ризиків у різних сферах діяльності. Значно менше дослідників зосередили свою увагу на дослідженні ризиків у сфері страхування. До них можна віднести вітчизняних учених К.Г. Воблого, О.О. Гаманкову, С.С. Осадця, Р.В. Пікус, Т.В. Ротову, Н.В. Ткаченко, та зарубіжних — Д. Бланда, Т. Мака, А. Манеса, К.С. Турбіну, Т.А. Федорову, Г.В. Чернову, В.В. Шахова та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Більшість учених, досліджуючи проблеми управління ризиками в страховій сфері, розглядають страхові компанії як звичайних суб'єктів господарювання і пропонують їм використовувати звичайний інструментарій, розроблений наукою «ризик-менеджмент». На нашу думку, використовувати такий інструментарій можна лише відносно ризиків, які безпосередньо не пов'язані з операційною діяльністю страховиків. Страхові ризики потребують інших підходів, враховуючи те, що це ризики інших суб'єктів. Тобто система управління ризиками страхових компаній повинна включати всі підходи як до управління страховими, так і «не страховими» ризиками.

Формулювання мети і завдання дослідження. Метою статті є поглиблення уяви щодо сутності управління ризиками страховика та розкриття методологічних основ здійснення такого управління на основі поєднання різних підходів до управління ризиками власне страхової компанії та ризиками, які приймаються на страхування.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Страхові організації на відміну від будь-яких інших підприємницьких структур мають справу з великою кількістю ризиків [1, с. 91]. Вони, являючись суб'єктами господарювання, працюють у ризиковому середовищі, тобто їм притаманні дві групи ризиків: ризики внутрішнього середовища та ризики зовнішнього середовища.

До першої групи відповідно можна віднести ризики виникнення конфлікту між акціонерами щодо розподілу прибутку компанії, її подальшого розвитку, між персоналом щодо виконання функціональних обов'язків, невиконання поставлених планів продажу страхових послуг, викрадення працівником комерційної таємниці компанії тощо, до другої групи — економічні, транспортні, технічні, екологічні, політичні, військові ризики, стихійні явища, техногенні аварії та катастрофи. Перелік можливих ризиків, у площині яких функціонують страховики, дуже великий і він не є вичерпним.

Проте, на відміну від інших компаній, страховики свідомо йдуть на те, щоб взяти на свою відповідальність ще одну групу ризиків — ризики інших суб'єктів господарювання та населення, тобто вони свідомо акумулюють ще одну велику групу так званих «чужих» ризиків. Сукупність ризиків, прийнятих на страхування, характеризується таким поняттям, як страховий портфель. Уся поточна й перспективна діяльність страхової компанії спирається на страховий портфель, структура якого, в кінцевому підсумку, визначає подальшу долю існування страхової компанії як суб'єкта господарювання [2, с. 192]. Страхові ризики, тобто ризики, прийняті на страхування, є визначальними в діяльності кожного страховика і потребують особливого підходу до їх управління.

Робота страховиків зі страховими ризиками породжує ще одну, четверту групу специфічних ризиків — ризики, пов'язані зі страховою діяльністю. Це ризики, які притаманні виключно страховим компаніям. Іноді в літературі такі ризики ще назива-

ють технічними. Технічні ризики (ризики відповідальності) — різноманітні види ризиків, що прямо чи непрямо пов'язані з технічною та актуарною основою калькуляції страхових премій, а також ризики, пов'язані з операційними витратами та надмірним і некоординованим зростанням [3, с. 370]. До них можна віднести ризики правильного розрахунку страхових тарифів, андеррайтингу, перестраховування, управління страховим портфелем, управління коштами страхових резервів.

На думку відомого німецького математика Т. Мака, технічний страховий ризик характерний тільки для страхового бізнесу і включає сукупність взаємопов'язаних трьох ризиків: ризик випадковості, ризик діагнозу та ризик прогнозу [4, с. 19]. Ризик випадковості полягає у недетермінованості сукупного збитку за страховим портфелем. Ризик діагнозу пояснюється недостатністю інформації та полягає в тому, що розрахункова оцінка випадкового розподілу збитків не відповідає реальності. Ризик прогнозу полягає в тому, що закономірності, виявлені на основі аналізу показників збитків за минулі роки, не відповідають сучасним закономірностям.

Така сукупність чотирьох різноманітних груп ризиків потребує обов'язкового управління ними та специфічних підходів до їх виявлення та оцінювання.

Управління ризиками страховика — це цілеспрямована діяльність компанії щодо ідентифікації, оцінювання та контролю за ризиками, які можуть завдати небезпеки ресурсам страхової компанії або її здатності виконувати страхові зобов'язання та приносити прибуток. Ця діяльність дозволяє звести до мінімуму ймовірність реалізації ризиків і розроблення можливих сценаріїв дій щодо їх уникнення, мінімізації та фінансування. З визначення можна зробити висновок про те, що процес управління ризиками складається з трьох етапів:

- ідентифікації ризику;
- оцінювання ризику;
- контролю за ризиком [5, с. 49–51].

Першим етапом управління є *ідентифікація ризику*, яка представляє собою систематичне виявлення та вивчення ризиків, які характерні для конкретного виду діяльності. Для цього необхідне вивчення всіх компонентів і факторів, що супроводжують ці ризики, зокрема:

- небезпек, які можуть призвести до несприятливого результату;

- ресурсів підприємства, які можуть постраждати від ризиків;
- факторів, що збільшують або зменшують ймовірність реалізації ризиків;
- збитків, у яких виражається вплив ризику на ресурси [6, с. 138–139].

Не зважаючи на інформацію надану страхувальником, представник страховика має ознайомитися або оглянути об'єкт страхування, оскільки інформація, надана страхувальником, у більшості випадків буває не точною та не повною. Необхідну інформацію можна отримати різними шляхами, включаючи їх комбінації. Це фізичний огляд, схеми послідовності технологічних та інших процесів, вивчення документів, співбесіда з ключовим персоналом. Фізичний огляд передбачає безпосередній огляд приміщень і спостереження за процесами, що відбуваються на об'єкті. Це дозволяє визначитися наскільки безпечним є приміщення і наскільки дані процеси можуть вплинути на майно та здоров'я третіх осіб. Також необхідно звернути увагу на робочі процеси, які відбуваються на даному об'єкті. Схеми послідовності технологічних та інших процесів дозволяють виявити, хто і як може на них вплинути. Застосовуються такі засоби: аналіз організаційної схеми підприємства, аналіз схем технологічних потоків, аналіз взаємодії структурних одиниць підприємства методом «вхід-вихід» тощо. Насамперед, це стосується залежності цих процесів від постачальників і клієнтів. Вивчення документів передбачає аудит бухгалтерських та інших звітів, ознайомлення з договорами та контрактами з постачальниками, клієнтами, орендарями тощо. Співбесіда з персоналом дозволяє отримати оперативну інформацію про стан об'єкта страхування, про можливі небезпеки тощо.

Другим етапом управління є *оцінювання ризику*. Воно зводиться до визначення ступеня його ймовірності та розмірів потенційного збитку [6, с. 141]. Цей етап є досить складним, оскільки немає єдиної визначеної структурованої методики оцінювання ризиків. Ризики є дуже різноманітними за своїми характеристиками. Тому залежно від сфери діяльності, виробничого циклу, бізнес-процесів, конкретного підприємства можуть застосовуватися різні підходи та методи оцінювання.

У відомому російському підручнику «Страхование» під редакцією Т.А. Федорової наводиться приклад складних методів HAZOP і HAZAN, які застосовуються в окремих галузях промисловості.

Метод HAZOP (hazard and operability) — небезпека-операбельність — розроблений у хімічній промисловості і використовується для систематичного вивчення процесів з метою визначення потенційних джерел небезпеки. Він включає групове обстеження процесу, складання схем трубопроводів і подальше вивчення кожної лінії з точки зору можливих відхилень від норми [6, с. 141].

Метод HAZAN (hazard analysis) — аналіз небезпек — представляє собою розроблення сценаріїв виникнення великих аварій на підприємствах у результаті можливих порушень правил безпеки. Виявляються можливі конкретні події, які можуть призвести до аварії, і викреслюється свого роду маршрутна карта кумуляції ризику (дорожня карта), що призводить до великого збитку [6, с. 141].

Зазначені методи оцінювання ризиків дуже трудомісткі та дорогі у використанні, тому не всі компанії можуть собі дозволити їх застосування, а в окремих ситуаціях — це і не потрібно (якщо ризики є невеликими, простими, масовими тощо).

У теорії управління ризиками виділяють 4 групи методів оцінювання ризиків:

- експертні — дають змогу визначити рівень ризику в тому разі, коли відсутня необхідна інформація для здійснення розрахунків або порівняння, ґрунтуються на опитуванні кваліфікованих спеціалістів з наступною статистично-математичною обробкою результатів цього опитування;

- економіко-статистичні — застосовуються лише за наявності достатньо великого обсягу статистичної інформації для отримання точної кількісної величини рівня ризику. Обчислюють середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації, β -коефіцієнт тощо;

- розрахунково-аналітичні — призначені для розрахунків відносно точного кількісного вираження рівня ризику на основі внутрішньої інформаційної бази самого підприємства (переважно застосовуються при оцінці ризику неплатоспроможності і ризику зниження фінансової стійкості);

- аналогові — дають змогу оцінити рівень ризику по окремих операціях на основі порівняння з аналогічними, вже багаторазово здійснюваними операціями. При цьому для порівняння використовують як власний, так і зовнішній досвід здійснення таких операцій [7, с. 247].

Кожна група методів включає в себе ряд окремих методів. Вибір методу оцінювання ризиків повинен базуватися на порівнянні результатів оцінювання та зусиль, які потрібно прикласти для використання такого методу (складність розрахунків, необхідний обсяг інформації, кваліфікація персоналу тощо). Найпростішими та найменш витратними методами оцінювання ризиків є ймовірнісне оцінювання ризику та ранжування ризиків.

Ймовірнісне оцінювання ризику проводиться на основі виділення найголовніших, на думку менеджера, небезпек для даної фірми і оцінювання ймовірності їх реалізації [6, с. 142]. Головним результатом реалізації конкретної небезпеки є величина збитку, завдана підприємству. Цей показник є важливим і тому також потребує певного оцінювання. Слід зазначити, що збиток може бути як прямим, тобто від пошкодження, знищення та втрати майна, так і непрямим (втрата можливого доходу чи економічних вигод від переривання та простоювання виробництва).

Ранжування ризиків являє собою їх упорядкування з точки зору кількісних характеристик [6, с. 142]. Такими характеристиками можуть бути ймовірність їх настання та величина завданого збитку. Групування ризиків за співвідношенням величини збитку та його частотою представлено трикутником Хейнса на рис. 1.

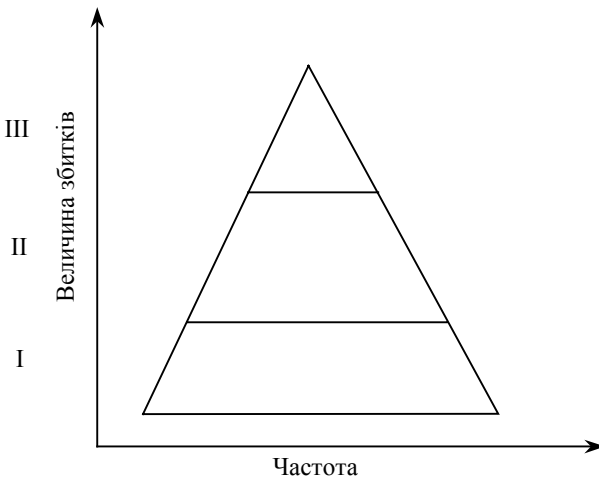

Рис. 1. Групування ризиків за величиною збитків та їх частотою [6, с. 142]

Найчастішими є невеликі за розміром збитки, вони стаються постійно, проте будь-яка компанія в змозі без проблем для свого фінансового стану покрити ці збитки. Далі йдуть збитки середні, частота їх настання значно менша за попередні, а розмір збитків більший, проте не критичний. Найбільші за величиною збитки стаються досить рідко, але їх реалізація може призвести до значних фінансових труднощів або навіть до банкрутства компанії. Таке групування ризиків дає можливість визначитися з тим, які ризики можна покрити за рахунок власних джерел (наприклад, резервного капіталу), а стосовно яких необхідно використовувати інші інструменти.

Упорядкування ризиків за співвідношенням ймовірності реалізації ризику та його величини можна представити у вигляді шкали коефіцієнтів, які визначаються експертами в певній галузі на базі їх досвіду (табл. 1).

Таблиця 1

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ

Шкала ймовірності ризику		Шкала серйозності ризику	
Коефіцієнт	Значення	Бал	Значення
0	Збиток неможливий	0	Дрібні збитки в рамках поточних витрат
0,1	Ймовірність у край мала	1	
0,2	Збиток малоімовірний	2	Середні збитки
0,3	Невелика ймовірність	3	
0,4	Ймовірність трохи менше 50 %	4	Піддаються контролю
0,5	Ймовірність 50/50	5	
0,6	Досить імовірний	6	Розмір найбільших збитків у минулому
0,7	Більш імовірний, ніж ні	7	
0,8	Передбачуваний	8	Серйозні збитки
0,9	Дуже ймовірний	9	Вельми серйозні збитки
1,0	Відбудеться напевно	10	Катастрофічні збитки

Джерело [6, с. 143]

Шкала оцінювання ймовірності реалізації ризику знаходиться в проміжку між 0 та 1. Якщо ймовірність настання ризику дорівнює 0, то можна стверджувати що збитки завдані не будуть, і навпаки, якщо ймовірність настання дорівнює 1 — збитки точно будуть. Більшість ризиків за такою характеристикою знаходиться якраз між 0 та 1, тобто вони можуть з певною ймовірністю статися (одні ризики — з більшою ймовірністю, інші — з меншою). Шкала величини ризику оцінюється в балах від 0 (дрібні збитки) до 10 (катастрофічні збитки).

Шкала оцінювання ризиків дає можливість доповнити та деталізувати інформацію трикутника Хейнса та розробити дієву політику компанії в області управління ризиками.

Завершальним етапом управління ризиками є *контроль за ними*. Контроль за ризиком може здійснюватися у фізичній і фінансовій формах. Фізичний контроль передбачає використання різних організаційних заходів, що дозволяють зменшити ймовірність реалізації ризику та величину можливих збитків. До таких заходів можна віднести: встановлення протипожежної системи, дотримання правил техніки безпеки, модернізація виробництва, використання інноваційних технологій тощо. Фінансовий контроль — це пошук джерел фінансування можливих збитків. Такий контроль за ризиками здійснюється шляхом передачі ризику страховій компанії або за рахунок самофінансування.

Контроль за ризиками здійснюється такими способами:

- 1) уникнення ризику;
- 2) зменшення (мінімізація) ризику;
- 3) обмеження (локалізація) ризику;
- 4) передавання ризику.

Найефективнішим та найважчим способом контролю за ризиками є їх *уникнення*. Ефективність полягає в тому, що фактично уникаючи ризикових подій, можна звести ймовірність реалізації ризику до нуля. На практиці здійснити такі заходи дуже важко, оскільки для цього компанії потрібно відмовитися від ризикових видів діяльності на користь безризикових. Складність цього способу полягає у безперспективності пошуку безризикової діяльності та відповідно свідомої відмови від отримання економічної вигоди. Цей спосіб можна використовувати частково, уникаючи лише окремих більш ризикових операцій на користь альтернативних (якщо вони є) менш ризикових.

Другим способом є *зменшення (мінімізація) ризику*. Цей спосіб полягає у ефективній попереджувальній діяльності, коли не-

гативних наслідків реалізації ризику уникнути неможливо. Він потребує значних фінансових витрат на придбання різноманітних технічних засобів і проведення організаційно-технічних заходів, які б дозволили зменшити і кількість, і величину ризиків.

Наступним способом контролю за ризиком є його *обмеження (локалізація)*. Коли внаслідок реалізації ризику було завдано певних збитків, єдине, що можна зробити, це вжити можливих організаційних заходів задля зменшення можливих збитків.

Останнім способом є *передавання ризику*. Його суть полягає в тому, що ризик може передаватися іншим суб'єктам господарювання. Головна мета цього способу — визначитися з джерелами фінансування негативних результатів реалізації ризику. Або компанія сама фінансує свої збитки, або вона їх розділяє з іншими суб'єктами.

Самостійне фінансування своїх ризиків називають ще самострахуванням. Воно може бути в таких формах: віднесення великих збитків до складу ціни продукції (послуги), отримання необхідних грошових коштів від продажу частини власних активів, створення спеціальних резервних фондів та отримання кредиту на покриття збитку. Для організації самострахування необхідно деяку суму коштів вилучити з господарського обороту та управляти нею, інвестуючи в певні активи. Це призводить до зменшення оборотних коштів у розпорядженні компанії та до зростання витрат на управління вилученими коштами.

Якщо компанія не може покрити потенційні збитки за рахунок власних коштів, вона змушена передавати частину або весь ризик іншим суб'єктам господарювання — страховим компаніям. Це призводить до певних витрат на сплату страхової премії, але з іншої сторони дає можливість покривати будь-які збитки за рахунок страхових виплат. У кожному конкретному випадку будь-яка компанія повинна прийняти для себе рішення чи залишити ризик на власній відповідальності чи передавати його страховим компаніям.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Враховуючи вимоги Solvency II, які набувають чинності в Європейському Союзі з наступного року та плануються до запровадження через кілька років в Україні, страхові компанії повинні будуть зосередити основну увагу на управлінні своїми ризиками. Таке управління має включати визначені нами етапи: ідентифікації ризику, оцінювання ризику та контролю за ризиками, а також поєднувати методологічні підходи до управління власними ризиками, страховими ризиками та технічними ризиками.

На думку В.П. Савчука, з якою ми погоджуємося, для того щоб збільшити вартість бізнесу необхідно здійснювати різноманітні покращення (інновації), перевіряючи їх результативність, тобто оцінюючи позитивний вклад інновацій у загальну величину вартості бізнесу [8, с. 74]. Тому на сучасному етапі страхові компанії повинні поступово готуватися до запровадження нових підходів в управлінні ризиками з тим, щоб з однієї сторони відповідати новим вимогам, а з іншої — збільшувати свою вартість. Надалі дослідження мають стосуватися поглиблення уявлень щодо конкретних процедур та інструментів, які дозволять більш ефективно управляти ризиками страхових компаній.

Бібліографічний список

1. *Баранов А. Л.* Страхові організації в системі управління ризиками / А.Л. Баранов // «Фінансовий механізм вирішення глобальних проблем: попередження економічних криз»: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (20–21 вересня 2012 р.). — Ч. 2. — Дніпропетровськ: Біла К.О., 2012. — С. 90–91.
2. *Гаманкова О. О.* Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. / О.О. Гаманкова. — К.: КНЕУ, 2007. — 328 с.
3. *Страховання: практикум: навч. посіб. / за ред. В.Д. Базилевича.* — 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: Знання, 2011. — 607 с.
4. *Мак Томас.* Математика ризикового страхування / Пер. с нем. — М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2005. — 432 с.
5. *Баранов А. Л., Баранова О. В.* Управління ризиками страхової компанії / А.Л. Баранов, О.В. Баранова // «Грудневі читання — 2013»: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (12 грудня 2013 р.). — Том 1. — К.: Логос, 2013. — С. 49–51.
6. *Страхование: учебник / под ред. Т.А. Федоровой.* — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Магистр, 2008. — 1006 с.
7. *Лук'янова В. В., Головач Т. В.* Економічний ризик: Навч. посіб. / В.В. Лук'янова, Т.В. Головач. — К.: Академвидав, 2007. — 464 с.
8. *Савчук Владимир.* Стратегия+Финансы: уроки принятия бизнес-решений для руководителей / Владимир Савчук. — К.: CompanionGroup, 2009. — 352 с.

References

1. *Baranov, A. L.* Strahovi organizacii v systemi upravlinnia ryzykamy [Insurance organizations in risk management]. // Finansovyi mehanizm

vyrishennia globalnyh problem: poperedzhennia ekonomichnyh kryz: materialy I Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (20–21 veresnia 2012), vol. 2 — Dnipropetrovsk: Bila K.O. (2012). — P. 90–91 [In Ukrainian].

2. *Gamankova, O. O.* Finansy strahovyh organizacii [Finance of Insurance Organizations]: Navch. posib. — Kyiv: KNEU (2007). — 328 p. [In Ukrainian].

3. Strahuvannia [Insurance]: praktykum: navch. posib. / za red. Bazylevycha V.D. — Kyiv: Znannia (2011). — 607 p. [In Ukrainian].

4. *Mak, Tomas.* Matematika riskovogo strahovannia [Mathematics of risk insurance] / Per. s nem. — Moskva: ZAO «Olimp-Biznes» (2005). — 432 p. [In Russian].

5. *Baranov, A. L., Baranova, O. V.* Upravlinnia ryzykamy strahovoi kompanii [Risk management of insurance company]. // Grudnevi chytannia: zbirnyk tez dopovidei Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferencii (12 grudnia 2013), vol. 1 — Kyiv: Logos (2013). — P. 49–51 [In Ukrainian].

6. Strahovanie [Insurance]: uchebnik / pod red. Fedorovoi T.A. — Moskva: Magistr (2008). — 1006 p. [In Russian].

7. *Lukianova, V. V., Golovach, T. V.* Ekonomichnyi ryzyk [Economical risk]: Navch. posib. — Kyiv: Akademydav (2007). — 464 p. [In Ukrainian].

8. *Savchuk, Vladimir.* Strategii+Finansy: uroki priniatiia biznes-reshenii dlia rukovoditelei [Finance + Strategy: Lessons of making business decisions for managers] — Kiev: CompanionGroup (2009). — 352 p. [In Russian].

Стаття надійшла до редакції 28 лютого 2014 р.

УДК 368.03:657.631.6

Баранов Андрей Леонидович,

канд. экон. наук, доц., доцент кафедры страхования,
ГБУЗ «КНЭУ имени Вадима Гетьмана»

(03680, Украина, Киев, проспект Перемоги, 54/1)

E-mail: andrey.baranov@mail.ru

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ РИСКАМИ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ

АННОТАЦИЯ. В статье углубленно теоретические основы сущности управления рисками страховщика и раскрыты методологические основы осуществления такого управления. Автором доказано, что страховые компании в своей деятельности работают с отдельными группами рисков: рисками внутренней среды, рисками внешней среды, страховыми и техническими рисками. Такая большая совокупность разнообразных рисков требует комплексного и системного управления ими, а также совмещение отдельных подходов к их управлению. Прежде всего, речь идет о совмещении подходов, предлагаемых наукой «риск-менеджмент» и подхо-

дов к отбору рисков на страхование. Это позволило выделить, подробно охарактеризовать и наполнить новым содержанием три основные этапы управления рисками страховой компании: идентификации риска, оценки риска и контроля за риском. Углубление методологических основ такого управления позволит страховым компаниям комплексно управлять всеми своими рисками с тем, чтобы избежать возможных опасностей для ресурсов страховой компании или ее способности выполнять страховые обязательства и приносить прибыль.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: управление рисками, страховая компания, технический страховой риск, идентификация риска, оценка риска, контроль за риском.

UDC 368.03:657.631.6

Baranov Andrii Leonidovich,
Candidate of Sciences (Economics),
Associate Professor, Department of Insurance,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
(54/1, Prospect Peremogy, Kyiv, Ukraine, 03680)
E-mail: andrey.baranov@mail.ru

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF INSURANCE COMPANY RISK MANAGEMENT

ABSTRACT. Theoretical foundation as to the insurer's risk management essence is developed and methodological basics of performing of such management are disclosed in the article. It is proved by the author that insurance companies work with particular groups of risks while performing their activity: internal environment risks, external environment risks, insurance and technical risks. Such a large amount of various risks requires a complex and system management as well as combination of separate approaches to their management. The approaches suggested by "risk management" science and approaches as to insurance risk selection have to be combined foremost. This enabled to point out, characterize in detail and fill with a new meaning three main stages of insurance company risk management: risk identification, risk evaluation and risk control. Development of such management methodological basics will enable insurance companies to handle all of their risks in complex with the purpose of avoiding potential hazards to insurer's resources or to its ability to carry insurance liabilities and generate revenue.

KEY WORDS: risk management, insurance company, technical insurance risk, risk identification, risk evaluation, risk control.